

Een vrouw in traditionele kleding die haar hoofddoek losjes droeg, stond voor haar huisje. Ze riep iets onverstaanbaars. Sofie en Julie keken achterom omdat ze niet zeker wisten of de vrouw het tegen hen had of tegen iemand anders. De vrouw riep weer en Julie wees met een vragende blik op zichzelf. De vrouw knikte en maakte een beweging alsof ze ergens uit dronk.

“Ik denk dat ze wil dat wij thee bij haar komen drinken, of een glaasje water.”

Sofie en Julie liepen naar de vrouw toe die Arabisch tegen hen sprak alsof ze dat konden verstaan. Ze trok Julie naar binnen en Sofie liep er gedwee achteraan. Ze stonden direct in een huiskamer. Op de grond lagen kussens en er stonden een paar lage tafeltjes tegen de muur. Uit een ruimte zonder deur kwam een man tevoorschijn. Dat moest de echtgenoot zijn. Hij zei:

“Salaam.”

Dat woord kenden Julie en Sofie ook.

“Salaam.”

De man pakte een opgevouwen, gekleurde lap ter grootte van een reuzenservet van een van de tafeltjes en legde hem op de grond. Zijn vrouw zette er glazen op waarin ze thee had geschonken uit een soort samovar. De man nodigde Julie en Sofie met een armgebaar uit om op de kussens te gaan zitten. Tussen de kussens lag een kindje van een maand of vier op zijn buik. Een baby met rossig haar. Sofie had nog nooit een Arabisch kind met roodachtig haar gezien. De man liep naar de baby en tilde hem op. Sofie zag dat het kind diepblauwe ogen had. Het lachte naar Julie, keek naar Sofie en kreeg een pruillip. Toen Sofie naar hem zwaaide alsof ze met korte wrijfbewegingen de ramen aan het lappen was, keek hij ernstig terug.

Ze dronken thee met elkaar. Sofie en Julie hoefden niets te zeggen, want de man praatte aan een stuk door. Hij wees hierbij herhaaldelijk op het kind. De vrouw zat bij zijn verhaal heftig te knikken. Misschien was dit wel de zoveelste keer dat de vrouw een paar toeristen had aangeklampt aan wie zij hun zoon probeerden

mee te geven, want de gebaren van de man waren overduidelijk.
Julie zei:

“Oh no, no, no.”

Sofie wees op zichzelf:

“Olanda, Olanda,”

en wees toen op Julie:

“Francia, Francia.”

Waarom ze opeens in het Spaans zei waar zij en Julie vandaan kwamen, wist ze niet. Daarna zei ze ook:

“No, no, not possible.”

De vrouw schonk nog een kopje thee in en de man herhaalde breed glimlachend de woorden ‘Olanda’ en ‘Francia’. Zou hij weten waar die landen lagen?

De vrouw bood hun een derde glas thee aan. Toen ze ‘nee’ schudden, stond ze op, liep weg en kwam terug met een stuk of tien kleine komkommertjes die ze voor de vrouwen op de grond legde. De komkommertjes zaten ook in de deal. Een baby en tien komkommertjes.

“Dat gaan we helemaal niet doen hè, Sofie, want hoe kunnen we in hemelsnaam een kind meenemen en bovendien wat moet ik of wat moet jij met een kind?!”

Julie keek indringend naar Sofie. Ze verwachtte een bevestiging van haar woorden, maar Sofie bleef stil.

“Wij kunnen dat kind echt niet meenemen hoor. Het is illegaal om een kind mee te smokkelen.”

Ze zag dat Sofie intens naar het jongetje keek. Vol ongeloof hoorde ze Sofie tegen het echtpaar zeggen:

“I go find someone in the street, I go find someone speak Arabic.”

Ze zei het luidkeels en in gebroken Engels, maar die mensen verstonden geen Engels, wel of niet gebroken.

“Alsjeblieft Julie, blijf jij even hier. Ik ga iemand zoeken die kan tolken. Ik wil aan deze mensen uitleggen dat we het jongetje niet kunnen meenemen.”

“Uitleggen dat we het jongetje niet kunnen meenemen? Hou eens op! We kunnen het zo ook wel duidelijk maken, Sofie, ik wil gewoon over een week of zo naar Frankrijk liften, zonder allerlei gedoe met een kind.”

Julie wist dat ‘iemand zoeken die Arabisch spreekt’, betekende dat Sofie wel ‘nee’ had gezegd, maar niet zeker wist of ze wel ‘nee’ bedoelde. Ze ging erover nadenken en dat betekende dat ze dat kind misschien wel wilde meenemen.

Sofie verliet het huisje en liep als een blinde kip het dorpje door. Er was niemand te zien. Op de warmste tijd van de dag had niemand buiten iets te zoeken. Toen ze de hoek omging van de volgende stoffige steeg, zag ze een straatje met een paar winkeltjes en zelfs een klein hotel. Daar was vast wel iemand die Engels sprak. Terwijl ze naar het hotel liep, hoorde ze de stem van haar moeder zeggen ‘bezint eer ge begint’. Gewoon negeren! Dit was háár leven en als het lot iets beschikte, moest je je daar aan onderwerpen. Dat het lot pas het lot is als je je laat meevoeren door gebeurtenissen die dat lot bevestigen en dat het je eigen keus is of je je überhaupt laat meevoeren, was te veel filosofie in deze hitte.

Het hotel was eenvoudig maar had wel airco. De muren waren witgekalkt en versierd met een paar smaakvolle mozaïeken in azuurblauw en zeegroen. Een knappe jongen van een jaar of twintig zat achter de balie.

“Do you speak English?”

Ja, hij sprak Engels. Ze legde uit dat ze iemand zocht die kon helpen vertalen. Bij het aanhoren van de rest van het verhaal bevroor de glimlach van de jongeman.

“Ik weet niet of ik hierbij kan helpen, want ik ben erop tegen dat wij kinderen afstaan aan westerlingen. Als iedereen vertrekt, zou dat de Israëli’s heel goed uitkomen. Bovendien moet ik hier nog minstens een kwartier blijven tot ik word afgelost.”

De jongeman deed bozig. Sofie gooide al haar charme in de strijd om de sfeer te verbeteren en om hem over te halen mee te gaan.

“Misschien kan ik je ergens mee helpen, wil je iets uit Europa hebben of zoiets, platen, boeken? Hoe heet je eigenlijk? Ik heet Sofie.”

De jongeman antwoordde dat ze hem Faisal noemden. Hij leek nu iets toeschietelijker.

“Ze noemen je Faisal? Heet je dan eigenlijk anders?”

“Nee, zo heet ik, Faisal.”

Sofie begreep er niets van. Misschien was het een kwestie van taalgebruik.

Faisal sprak verder en vertelde dat hij een opleiding voor toeristisch gids volgde en dat hij parttime in het hotel werkte om zijn studie te bekostigen.

“Kan ik je dan misschien helpen met studieboeken?”

Ze wilde absoluut niet dat hij dacht dat zij hem wilde omkopen, terwijl dat natuurlijk wel zo was.

Faisal dacht na. Op dat moment kwam zijn vervanger het hotel binnenwandelen. Hij had dezelfde leeftijd als Faisal, maar was iets kleiner en minder knap. Sofie vond donkere jongens met bruine ogen heel aantrekkelijk of het nou Israëli's waren of Palestijnen, en trouwens, vaak zag je het verschil niet eens.

De jongens praatten een tijdje met elkaar. Faisal wees een aantal keer naar Sofie. Ten slotte zei hij:

“Oké, ik ga met je mee, Ahmed neemt mijn dienst over.”

Tussen het moment dat ze het huisje had verlaten en weer terug was, zat minstens een halfuur. Sofie wilde kloppen, maar de echtgenoot deed open voordat ze haar hand kon uitsteken. Vanuit de deuropening zag ze dat het jongetje bij Julie op schoot zat en in slaap was gevallen.

Faisal stelde zich voor aan Julie, maar hij hoefde zich blijkbaar niet te introduceren bij het echtpaar. Hij was al voor het naar binnengaan allerhartelijkst begroet. Faisal kuste zowel de man als de vrouw. Faisal legde uit dat hij de neef van de broer van de vader van ... Sofie kon het niet helemaal volgen.

“So you are family,” vatte ze samen.

Faisal vertelde nogmaals hoe de vork in de steel zat en dat de families samen in een vluchtelingenkamp hadden gezeten in Jordanië. Sofie knikte afwezig en dacht ondertussen aan geld. Ze zou haar vader moeten bellen, want met het beetje dat ze nog had, zou ze Nederland niet halen als ze onderweg ook nog voor een baby moest zorgen.

Sofie had tegen Faisal gezegd dat ze een week wilde nadenken over het voorstel, maar dat ze zeker terug zou komen, ook als ze de baby niet mee naar Holland nam. Ze vroeg Faisal of hij de week erop weer bij het gesprek aanwezig kon zijn. Vanzelfsprekend zou ze hem wat geld geven voor zijn tijd. Faisal had in het hotel niet op haar suggestie gereageerd en nu weigerde hij pertinent.

“Ik neem geen geld aan. Deze familie is arm. Geef het geld maar aan Karim en Aysha.”

“O, dus ze heten Karim en Aysha.”

Sofie herhaalde hun namen terwijl ze de man en de vrouw aankeek. Het verhaal over het vluchtelingenkamp drong nu pas tot haar door.

“Hebben jullie samen in een vluchtelingenkamp gezeten? En nu wonen jullie op de Westbank? Dat lijkt me van de regen in de drup.”

Faisal begreep de uitdrukking *from the frying pan into the fire* niet, maar wel *first it pours with rain and now it's dripping*. Ze vroeg waarom de Palestijnen moesten vluchten.

“In 1970 waren er rellen en de Jordaniërs reageerden daar meedogenloos op. Velen van ons zijn gemarteld en vermoord of onze huizen werden gebombardeerd. We zijn hierheen gevlucht omdat we hier familie hadden. Daardoor konden wij een verblijfsvergunning voor bezet gebied krijgen.”

Sofie vond het maar een bizar verhaal. Moord en doodslag naar aanleiding van een paar rellen. Ze kon zich niet herinneren dat ze het in de krant had gelezen. Ze zou het nog wel eens opzoeken.

De baby was wakker geworden en begon te huilen. Julie legde hem in de armen van zijn moeder, die op haar borsten wees.

“Sofie, ik denk dat de moeder hem nog borstvoeding geeft. Als jij dat kind wilt meenemen, moet ze dat eerst afbouwen. Probeer je dat uit te leggen aan Aysha?”

Ze wilde niet dat Faisal verstond wat ze zei, dus ze sprak Frans. Faisal begreep het wel.

“Ik zal het aan Karim voorleggen.”

Aysha had zich met het jongetje teruggetrokken. Faisal sprak op gedempte toon met Karim. Faisal luisterde aandachtig naar het lange verhaal dat niet alleen over borstvoeding leek te gaan. Sofie had geen idee hoe lang de overgang naar flesvoeding moest zijn. Dat kon toch niet van de ene op de andere dag? Dat duurde vast langer dan een week. Ze beseftte dat ze zichzelf steeds verder in een bepaalde richting manoeuvreerde. Als de moeder het kind langzamerhand van de borst haalde en hem de fles ging geven en zij dan vervolgens zou besluiten om het jongetje toch niet mee te nemen, kon de moeder niet opnieuw borstvoeding gaan geven. Nou ja, vier maanden was toch al best oud voor borstvoeding. Ze wist er niet veel van, maar je moest melk blijven geven anders zou het opdrogen. En daarvoor, tijdens het afbouwen, kreeg de moeder stuwing en dan moest ze kolven, of zoiets. Misschien moest je je borsten dan wel afbinden. Ze was opeens heel erg moe.

Faisal draaide zich om naar Sofie. Julie was naar buiten gelopen om wat frisse lucht te happen. Het was buiten zo’n dertig graden.

“Karim vertelde dat Aysha nog maar één voeding per dag geeft omdat ze niet veel melk meer heeft. Ze voedt al met een flesje.”

“Faisal, hoeveel kinderen hebben Karim en Aysha en hoe oud zijn die, en hoe oud is de baby precies en hoe heet hij eigenlijk?”

“Ze hebben acht kinderen.”

Faisal noemde alle namen met de leeftijden, maar Sofie was alleen geïnteresseerd in de laatste naam. ‘Bashir’ heette hij, de baby heette Bashir. Ze sprak het zachtjes uit. Karim en Aysha hadden acht kinderen en het jongste kind dat vóór Bashir werd geboren, was negen jaar oud. De ouders leken al behoorlijk op leeftijd. Bashir kon wel hun kleinkind zijn.

Aysha kwam met het ventje op haar arm de kamer binnen. Hij keek tevreden in het rond. Ditmaal lachte hij naar Sofie. Ze had een wee gevoel in haar maag van al die thee. De komkommertjes lagen nog naast de plek waar Julie op de grond had gezeten. Sofie stond op, pakte het kleinste exemplaar, veegde het af aan haar broek en nam een hap.

“Faisal, kun je aan Karim en Aysha vragen of ze ook een geboortebewijs hebben van Bashir en of ik dat mag zien?”

“Waarom wil je dat zien? Je kunt het niet lezen.”

“Nee, maar als ik besluit om Bashir mee te nemen, moet ik het hebben.”

Sofie had geen idee hoe ze Bashir zou kunnen adopteren, maar ze had in elk geval papieren nodig. Ze zou aan haar vader vragen hoe ze het moest aanpakken. Hij had een vriend die advocaat was. Hij kende misschien iemand uit het goede vakgebied. Ze miste haar vader opeens. Niet dat hij, als hij nu bij haar was geweest, blij en enthousiast zou reageren op die enorm stomme stap die ze ging zetten, integendeel, hij zou het haar ten sterkste afraden, maar hij had voor alles een oplossing. En hoe zou haar moeder reageren? Sofie wist het wel. Loes zou totaal overstuur raken, misschien zou ze wel een paar druppels valeriaan moeten nemen. Uiteindelijk zou ze zich laten kalmeren door haar man. Tegen Sofie zou ze dan later zeggen:

“Kind, waar ben je aan begonnen! Ik ben er niet direct vóór geweest, maar je vader en ik, we steunen je,” alsof ze de zelfbeheersing in persoon was geweest en niet bijna was flauwgevalen van de stress. Ze kon makkelijk van de ene in de andere rol schieten. Haar moeder had toneelspeelster willen worden, maar was niet verder gekomen dan optredens voor de andere verkoopsters in de winkel waar ze werkte voordat ze trouwde. Wanneer er geen klanten waren en de baas naar zijn maîtresse was, bezorgde Loes haar collega's een lachstuip tussen de schappen met kapucijners, kievitsbonen, olifantsbonen, bruine bonen en hoe al die peulvruchten ook mogen heten. Met haar huwelijk kwam een einde aan haar caba-

reteske periode. De vijf kinderen die Loes kreeg, profiteerden nog wel van haar talenten. Tijdens het voorlezen gaf ze alle karakters een eigen stem, hoog of laag, zingend of staccato, grommend of lieflijk, de kamer was op die momenten vergeven van de entiteiten.

Na wat heen en weer gepraat, stond Aysha op. Ze liep naar een kralengordijn in de andere hoek van het huiskamertje. Toen ze het gordijn wegtrok, keek Sofie in de donkerte van een andere kamer.

Faisal zei opeens:

“Families helpen elkaar hier zoveel mogelijk. Daarom moet Bashir bij ons blijven. Wij lossen onze problemen zelf wel op.”

“Je hebt gelijk, Faisal, ik vind het eigenlijk ook geen goed idee om de baby mee te nemen.”

Sofie hield haar vingers gekruist achter haar rug en dacht: o, o, Pinocchio.

Julie was terug vanuit de frisse lucht. Ze had een medestander gevonden in Faisal. Ze zei dat ze helemaal geen zin had om een baby door Europa te zeulen. Sofie raakte geërgerd. Ze probeerde het te verbergen, want ze kon Julie alleen overhalen door op haar gemoed te werken.

“Als je dat echt meent, moet je maar alleen liften. Ik vind wel een andere manier, of ik zoek iemand anders die me wil helpen.”

“Het lijkt er nu echt op dat je al een besluit hebt genomen. Ik vind dat je met mij moet overleggen als je wilt dat ik je help. Je kent hier niemand anders, dus doe maar niet zo onafhankelijk!”

Het was het enige moment waarop ze bijna ruzie kregen.

Aysha kwam terug door de gordijndeur. Ze had een document in haar hand dat ze aan Sofie gaf. Het was opgesteld in het Arabisch en in het Ivriet.

“Zou je even kunnen helpen, Faisal, je hoeft het niet allemaal te vertalen, maar wat is de geboortedatum van Bashir?”

Faisal kwam naast haar staan.

“Aangegeven bij de burgerlijke stand van Bethlehem op 17 maart 1974, een kind van het mannelijk geslacht, Bashir Ibrahim, geboren op 15 maart 1974. Wil je nog meer weten?”

“Nee, dit is voldoende.”

Het was 5 augustus. Bashir was dus bijna vijf maanden oud. Sofie had geen idee of het kind groot of klein was. Ze vond hem niet zo groot.

“Hoe zwaar weegt Bashir?”

Faisal stelde de vraag aan Aysha. Het kind lag op de grond. Aysha tilde hem op en strekte haar armen uit zodat Sofie Bashir in de lucht moest overnemen. Het was een test. Het kostte haar moeite om hem omhoog te houden, maar ze concentreerde al haar kracht en wil in haar armen en drukte de jongen in een vloeiende beweging tegen haar borst. Hij rook naar zoetheit en naar poepluier. Ze drukte een kus op zijn bolletje. Ze was vertederd, voelde zich zacht vanbinnen en tegelijkertijd sloeg de schrik haar om het hart. O karistus, dat moest ze ook doen, luiers verschonen!

“Hij heeft gepoept. Julie, zullen we zo teruggaan naar Jeruzalem?”

Ze wiegde Bashir even in haar armen en gaf hem aan Aysha.

“Faisal, zeg maar dat ik volgende week dinsdag terugkom, dat is de 13e. Ik denk... ik weet dat ik hem ga meenemen. Het spijt me, Faisal, maar het is mijn lot.”

Ze keek naar Julie die haar ogen omhoog sloeg.

“We nemen hem mee of ik neem hem mee. In elk geval ben ik volgende week terug.”

Ze namen hartelijk afscheid. Sofie nam het gezichtje van Bashir tussen haar handen en beroerde zachtjes zijn neusje met haar lippen. Faisal liep met hen mee tot bij het straatje van zijn hotel. Hij zei pas iets toen ze er aankwamen.

“Je weet dat ik het er niet mee eens ben, maar misschien is het inderdaad het lot, misschien is het de wil van Allah. Hoe laat ben je er volgende week? Ik zal er zijn, insha’Allah.”

“Faisal, ik respecteer je mening en ik vind het aardig dat je toch wilt helpen. Zullen we tussen één en twee uur ’s middags afspreken? Dank voor alles.”

Sofie en Julie gaven hem beiden een hand.

Sofie en Julie liepen een paar minuten zwijgend naast elkaar. Julie verbrak de stilte.

“Besef je wel wat je doet? Je neemt Bashir mee, maar je krijgt de familie er ook bij.”

“Misschien. Ik weet het niet. Julie, het spijt me dat ik je voor het blok zet. Ik geloof dat ik verliefd ben geworden op een kind. Kun je het je voorstellen? Ben je boos op me?”

Het gesprek verliep beter dan Sofie had verwacht. Julie zei dat ze had gemerkt dat Sofie direct verkocht was toen ze het kind zag en dat de ouders misschien wel daarom hun voorstel hadden gedaan. Julie noemde alle nadelen. Problemen bij de grens, het dragen van een extra last, het moeten meenemen van babyvoeding, een huilend kind, een ziek kind, een kind met een poepluier, een piesluier of beide, maar ze wist dat ze praatte tegen dovemansoren. Ze was maar even boos geweest op Sofie. Nee, het was niet eens boosheid geweest, maar teleurstelling dat ze niet op een normale manier konden liften, gewoon met z'n tweeën. En dat Sofie zo eigengereid was geweest. Dat had ze ergerlijk gevonden. Ze zei het gewoon. Sofie zei dat het haar speet.

Julie klopte de eventuele consequenties van Sofies besluit flink op. Ze wees op het risico van arrestatie, dat ze beiden in een cel terecht konden komen. Met een baby in de gevangenis. Ze had geen idee welke straf er stond op kindersmokkel, vijf jaar? Maar ze bleek toch ook weer niet zo afwijzend.

“Ik zie er als een berg tegenop, echt waar, maar aan de andere andere kant is het ook wel spannend. We zullen het heel goed moeten plannen en straks maken we een lijst met spullen die we moeten kopen voor onderweg, en hoe we die allemaal gaan vervoeren, en hoe we denken die grensovergangen te passeren, en

hoeveel geld we nodig hebben. Ik heb nog maar twee travellers cheques.”

“Julie, wat ben jij praktisch! Ik ben zo blij dat je me helpt. Zonder jou zou ik het niet kunnen doen. Echt waar!”

“Nou ja, laat ik maar zeggen dat ik op dit moment niks anders te doen heb. Heb jij geluk!”

In de jeugdherberg vroeg Sofie of ze de telefoon mocht gebruiken. Het was er een waar je aan de hoeveelheid tikken kon aflezen hoeveel het kostte en je moest zorgen dat je voldoende muntgeld had. Het was vier uur in Jeruzalem, dus drie uur in Nederland. Ze had niet zo’n zin in het gesprek met haar vader. Hoe moest ze beginnen?

“Hallo pap, stuur even wat geld, en o ja, ik neem een kind mee.”

Ze draaide het nummer en de telefoon ging over.

“Met Van Stegem!”

“Hallo, pap, met Sofie. Hoe is het met jullie?”

“Met ons gaat het prima! Je zus is hier met Peter. Ze gaan morgen op vakantie naar Spanje. Maar waar zit je en waarom bel je? Is je geld soms op?”

Sofie vond het vervelend dat haar vader in Nelly’s bijzijn vroeg of ze geld nodig had. Dat was koren op haar molen, jaloers kreng, en dan zou ze ook nog de rest te horen krijgen. Oké, diep ademen.

“Ja, pap, ik heb een beetje geld nodig, niet zo heel veel, hoor! Maar het gaat niet alleen om geld. Ik zit in Jeruzalem in een jeugdherberg. Het is heerlijk hier, maar morgen of overmorgen gaan we weer weg.”

Sofie praatte nog een beetje zo door. Over hoe fantastisch het was geweest in de kibboets en over het weer enzo... Ze wist niet precies hoe ze het moest inkleden. Na alle omtrekkende bewegingen hadden haar woorden toch een tamelijk grote impact.

“Pap, wat zou je ervan vinden als ik terugkom met een kindje?”

Ze hoorde haar vader ademen. Het bleef vijf seconden stil.